

Розділ 1

Основи християнського суспільного життя

Док. № 1

1899 р., серпня 2, Станиславів. — Пастирське послання Станиславського єп. Андрея Шептицького до вірних *Християнська Робота*

1. Ісус Христос, вручаючи святому Апостолові Петрові власть пастирську над людьми, сказав до него: "Яще ліквіши мѧ, паси овцы моѧ" (Йо. 21, 16). Коли мене любиш, паси мої вівці, працєю над вірними, відкупленими моєю кровію. Ті слова відносяться до всіх єпископів. Проте, коли я з волі Божої зістав вашим Владикою, — і від мене Христос домагаєся, і від мене очікує, що з любви для Него над вами щиро буду працювати. Як жеж Христа не любити, коли Він для мене всім: отцем, братом, приятелем, коли я Єму все завдячую, все, чим єсмь і що маю? Як жеж з любви для Него не взяти на себе хоть би як тяжкої праці?

Тож і я склонив голову перед Єго св. волею, і від сеї хвилі завязалася межи мною а вами, дорогі братя, звязь найсильнійша, яка лиш може бути, бо звязана рукою Христа, а радше скріпилася і посвятилася звязь спільної крові, спільного житя і спільної праці. Від сеї хвилі я, з приказу Христа, маю бути не лиш вашим братом, але вашим пастирем, вашим вітцем; маю вже лиш для вас жити, для вас з цілого серця і з цілої душі працювати, для вас все посвятити, за вас, як буде того треба, жите своє положити.

2. Днесь перший раз відзиваючися до вас тим моїм пастирським листом, хотів би я, дорогі братя, не лише переслати вам слово найщирішого мого привіту, але zarazом і відкрити перед вами ціле моє серце і всю вітцівську любов, котру Христос вложив в мою душу.

А вжеж, як природна любов до своїх дітей, так є ще більше вітцівська любов пастиря до своїх вірних, яка велить мені все з вами ділити, що тільки вас обходить: з вами тішитися в радостях і плакати в смутку; з вами веселитися в добрій долі і терпіти в недолі. Від днесь вже не може мені бути чужим ні одно чувство ваших сердець: що вони відчувають, і моє серце на себе перенести мусить.

І я би вже днесь бажав, коли би воно було можливе на сім світі, щоби межи вами не було терпіння, не було біди, щоби ви всі — всі до одного, чи ви старі, чи молоді, чи учені; чи неписьменні, чи убожші, чи багатші, щоби все були і на сім світі і на віки щасливі.

Я би хотів обтерти всі слези з очей тих, що плачуть; потішити кожного, що сумує; скріпити кожного, що слабій: уздоровити кожного, що темний; я би хотів стати всім для всіх, щоби всіх спасти. Але що ж! Всего на раз зробити годі. Днесь, на жаль, еще не ділом, а лишень словом, і еще як слабим, бажаю вам бодай заявити мою печаливість і вітцівську для вас любов. Но і як же єї заявлю? — Я днесь з Апостолом повтаряю, — а Бог свідком, повтаряти могу: "Моли́вхуса́ са́мъ азъ ѿдъче́нь вы́ты ѿ Хр́та по́ врати́ моє́й и́ срѣдницѣхъ мо́ихъ по плѣти" (Рм. 9, 3). Нехай умру днесь, нехай і в вічності не зазнаю щастя, нехай буду відлучений від Христа, коби лиш ви, братя мої по крові, були спасені. — Я з Апостолом повтаряю: "Та́кжъ жела́ющи ва́съ благово́лихомъ пода́ти ва́мъ не то́чю ба́говѣствованіе вѣ́је, но и́ дѣши своѣ, зане́же возлюблени вѣ́сте на́мъ", так вас люблю, що радо готов я вам подати не лиш Божу науку, але і душу, жите своє, бо ви мої возлюблені. А в тій любові і готовости понести вам не лиш слово Боже, але всі сили житя мого, я, братя дорогі, надівсе рад би бачити ту лиху сторону в вашім житю яко тако полагоджену, котра, як знаю, і вас не мало обходить.

В чім щастє дочасне і добро народу?

3. Правда, я на першім місці шукаю душ ваших, і бажаю вашого вічного спасенія; бо і Христос прийшов на сей світ людей спасти, так як спасеніє душ — се справа найважнійша, конечно, того одного потреба: "ѣди́но єсть на по́трѣвѣ" (Лк. 10, 42). Однак днесь о душевнім спасеню я не буду писати, а всю мою і вашу увагу бажаю звернути на ті невідрадні обставини в вашім теперішнім житю, котрі загрожують дочасному вашому щастю, вашому здоровлю, добробитови, просвіті, і нашим спільним, народним інтересам.

Такої бесіди ви не сподівалися від мене. Чи я лікар, чи я хлібороб, чи я політик, щоби питати про здоровле, про добрий бит та просвіту? Ні! я не лікар, не хлібороб, ані політик, я отець! А вітцєви нічо не є чуже, що синів, дітей єго обходить. Ісус казав мені вести вас

дорогою спасенія і дав мені серце людске і людску любов до вас, то й простить, що я днесь не зачну від проповідання слова Божого, а зачну від сеї людської сторони вашого житя, а гніватися за се не буде. Прецінь і Він, перш як зачав навчати взяв на себе біль і терпіне людей і ділив з ними цілісіньке жите. Прецінь і Він, зачинаючи проповідати, першим чудом в Кані Галилейській посвятив жите родинне і воду в вино перетворивши, показав свою печаливість для земскої сторони житя людского. І в цілім своїм житю, навчаючи, при тім уздоровляв хорих, давав корм голодним, потішав терплячих. Тож не дивуйтеся, що і я, слуга Христовий, зачну своє письмо до вас від бесіди про ваше здоровле туземне і про ваше добро дочасне.

І. Нам треба дбати о здоровле тілесне. Нечистота і піяньство нищить здоровле

4. Мене мусить обходити тілесне, фізичне здоровле твоє, мій народе рідний, бо знаю, що лишень раси здорові і фізично сильні можуть бути щасливі; знаю також, що здоровле і моральність так з собою суть звязані, що одно від другого залежить. Недуга, хотяй може бути допуском Божим, є, однак, завсігди перешкодою в виконаню обов'язків, хотяй терпеливо знесена може бути причиною заслуги, частійше, однак, буває причиною до гріха. А з другої сторони неморальність всегда або дуже часто підкопує і нищить здоровле. Нарід неморальний веде сам себе на певну загладу; нечистота і піяньство є страшним фізичним самоубійством, є раком, що з покоління в покоління переходить. Гріхи людей відбиваються часом еше в десятім поколіню безсильністю, затупленем ума, ріжними хворобами. І як жеж не кликати на самім вступі, а кликати так голосно, щоби мій голос зайшов до кожної хати, і щоби кождий з вас его почув і порозумів: Братя мої милі! Коли любите свої діти і свій нарід, коли дбаєте о щасте і здоровле, жийте морально, не убивайте самі себе, не убивайте своїх дітей, не марнуйте неморальністю основних, фізичних сил народних! Бійтеся гріха, бійтеся дочасної і вічної кари Божої, бійтеся тих страшних наслідків, які наносить неморальність на кожного з осібна, на родину, на цілий народ!

Тож, Ви родичі, стережіть невинності ваших дітей, як ока в голові; бороніть, їх перед згіршенем!...

Ви молоді всіх станів — памятайте, що від вашого морального поведеня залежить в великій части ваша доля вже на сім світі! Цініть собі невинність і чистоту понад всі богатства сего світа; не вдавайтесь в товариства людей, котрі могли би вас псувати!